

A néptánc és a népi játékok alkalmazása a beszédfolyamatossági zavarok terápiájában, valamint a diszlexia prevencióban és reedukációban

Rafaez Zsanett* – Rohár Alexandra**

*** Győr-Moson-Sopron Megyei Pedagógiai Szakszolgálat
Székhelyintézménye**

** Széchenyi István Egyetem, Győr

Furákné Mózes Lilla, Kun Katalin és Tamásiné Duspín Borbála korábbi tanulmányaikkal, kutatásaikkal már rávilágítottak arra a tényre, hogy a néptánc és a népi játékok több készség-, képességterületre pozitív fejlesztő hatást gyakorolnak. A néptánc és a népi játékok gyakorlása így nem csupán hagyomány- és értékörzés céljából lehet fontos, hanem számos terápiában is alkalmazható fejlesztési lehetőségként szolgálhat. Molnár István az alábbi módon fogalmazza meg, a magyar néptánccal kapcsolatos gondolatait: „*A magyarságnak van egy olyan népi hagyománya, amelyik izomfejlesztő és ügyességnevelő értékre nézve vetekedik mindenféle mesterségesen teremtett sporttal, ezenfelül léleknevelő hatása is igen nagy... Ez a 'sport' a tánc.*” (Molnár 1947, Id: Antal 2002: 12)

1. A néptánc és népi játékok szerepe a készség-, képességfejlesztésben

A néptánc és a népi játékok nagyszerűsége, a sokszínűségében, komplexitásában rejlik. Gyakorlása nem életkorhoz kötött tevékenység, minden korosztály számára végezhető, éppen ezért mind a felnőttek, mind a gyermekek terápiájába jól beilleszthető. A népi játékok tárháza igen nagy, vannak köztük könnyebbek, nehezebbek, eszközt igénylők és eszköz nélküliek, kör- és páros játékok, mozgásos- és ügyességi játékok (Lázár 1997).

Az alábbiakban röviden ismertetem a néptánc és a népi játékok fejlesztő hatásait.

1.1. Mozgásfejlesztés

A táncok különböző lépései, lendületes forgásai, a fiúknál az erőteljes legényes csapások, láb- és kar lengetések, ugrások, szökkenések, mind a nagymozgások fejlesztéséhez járulnak hozzá, de a forgások, pörgések által az egyensúly fejlesztése is előtérbe kerül. Csaknem minden népi játéknak része a mondókával, mozgással, mozdulattal kísért tevékenység, cselekedtetés. A párokban vagy körben végzett táncok, fogó-, érintőjátékok alatti egymásba kapaszkodás, az eszközök megmarkolása elősegítik a finommotorika, a kéz szorítófunkciójának erősítését (Tamásiné 2010).

1.2. A testséma kialakulása és a téri irányok érzékelésének fejlesztése

A néptáncórák során számos olyan játékot lehet alkalmazni, ami a saját testen való tájékozódást segíti elő. Ilyenek a mondókákkal kísért testrészmegnevező játékok, az olyan típusú fogócskák, amikor egy meghatározott testrész megfogásával érvényes csak az elkapás. A jobb és bal differenciálása szintén játékos módon versekkel, mondókákkal történik, aminek majd a páros táncokban lesz fontos szerepe. Az úgynevezett bújó-vonuló játékok pedig a tériformák érzékeltetésében, észlelésében játszanak jelentős szerepet. A tánc közbeni változatos térformák kialakítása (kör, félkör, sorok, ívek, kígyóvonal, csiga), a tér teljes kihasználása a térben való tájékozódási képességet segíti elő (Kun 2012).

1.3. Ritmusérzék fejlesztése

A ritmus mindennapi életünk része. Ritmusa van a szívverésünknek, légzésünknek, gondolatainknak, belső és külső világunknak (Sátor 2009). A néptánc hangszerrel vagy énekkel kísért, zenés tevékenység. A táncot állandóan kísérő zene és a játékok közben elhangzó mondókák, versek folyamatosan fejlesztik a zenei képességeinket azáltal, hogy a figyelmet a zene ütemének, ritmusának észlelésére kell irányítani (Kun 2012).

1.4. Beszéd- és nyelvi fejlesztés

Az ütemes sorok ritmikája, a beszéd helyes prozódiajának kialakításában, és a szótagolás elsajátításának előkészítésében is fontos szerepet játszik. A világon beszélt nyelvek más és más zenei jegyekkel rendelkeznek, másképp csengenek a fülünkben. Van, amelyik durvább hatást kelt, és van, amelyik lágyabb, dallamosabb érzést kelt a hallgatóban (Adamikné 1994). A magyar népdalok egyik egyedisége, hogy követik a magyar nyelvre jellemző prozódiai formákat (Kun 2012). A fiatalabb gyermekek esetében így nem is annyira a dalok szövege a lényeges, hanem sokkal inkább a prozódiai elemek, mint a dallam, a ritmus, a hanglejtés, a tempó és az ezekhez társuló mozgás a meghatározó jelentőségű. Az idősebb korosztálynál viszont már a zenés játékok szövege is egyre nagyobb hangsúlyt kap, ezzel gyarapítva a gyermek aktív és passzív szókincsét egyaránt. Továbbá az éneklés, a mondókás játékok megkívánják a gyermektől a pontos artikulálást, a szép, érthető beszédet, kifejező készséget (Tamásiné 2010).

1.5. Hatása a szociális kapcsolatokban

A tánc társakkal együtt átélt örömforrás, közös élmény (Antal 2002). Nemcsak közösség létrehozó, de közösségformáló ereje is van. Ahhoz, hogy a táncos koreográfiák és a játékok kivitelezése sikeres legyen, szükséges, hogy a társak segítsék egymást. Nem az egyén kerül előtérbe, hanem az egész együttes, a közösség (Kun 2012).

A szabálykövetés a közösségi élet fontos alappillére, a játék pedig elősegíti a gyermekben a szabálytudat kialakulását. A gyermek pontosan tudja, mik a játék szabályai, és azokat követve játszik. Majd ezt a tanult viselkedést fogja alkalmazni később az egyes közösségekbe való beilleszkedésekor is. Ezáltal a játék segítséget nyújt a gyermek társas kapcsolatainak létrehozásában is (Lázár 1997).

1.6. Az improvizáció hatásai

Az improvizáció a latin „improvisio” szóból származik, melynek jelentése „előre nem látott” rögtönzés, előzetes felkészülés nélküli produkció (Merényi 1977). Céljai pedagógiai szempontból az alkotókészség, az önkifejezés, a figyelem, az önismeret, a koncentráció, a kreativitás fejlesztése (Gaál 2009). A tánc rögtönzése minden esetben teljesen egyéni módon valósul meg, a táncos már meglévő mozgáskészletéből épül fel (Merényi 1977). Vagyis a gyermek abból a tudásból tud rögtönzött koreográfiát előadni, amit már elsajátított. Ezért a sikerélményhez jutás garantált, hiszen nem lehet többet követelni a gyermektől a meglévő tudásánál, így a követelmények egészen biztosan nem haladják meg az aktuális teljesítmény szintjét (Kun 2012). Az improvizáció az egyediséget, egyéniséget tükrözi (Gaál 2009).

2. A néptánc és népi játékok szerepe a beszédfolyamatossági zavar terápiájában

A dadogás egységes meghatározása a tünetek sokszínűsége miatt nehéz, ezért számtalan definícióval találkozhatunk a különböző szakkönyvekben. A meghatározások egyik típusa, amikor a tünetek felől közelítjük meg a dadogást. Ebben az esetben, azt határozzák meg, hogy melyek azok a jellegzetes tünetek, amik kívülről nézve is azonnal észrevehetőek, észlelhetőek a dadogó személy beszédében (Lajos 2016). Ilyen például Kanizsai Dezső definíciója: „A

dadogás a beszéd összerendezettségének zavara, amely a ritmus és ütem felbomlásában s a beszéd görcsös szaggatottságában jelentkezik.” (Kanizsai 2016: 265).

Ezeknek a tüneteknek a kezelésében segítséget nyújthat a néptánc, illetve a népi játékok terápiában való alkalmazása.

A helytelen légzés technika gyakran jár együtt a dadogással (Lajos 2016). A néptánc segíti a tudatos, helyes légzéstechnika kialakítását, melynek megléte rendkívül fontos, hiszen több oxigénhez juttatja szervezetünket, mint a darabos, kapkodó légző mozzanatok. Ez sportolás és tánc közben is egyaránt fontos, hiszen a be- és kilégzésnek megfelelőnek kell lennie ahhoz, hogy a mozgáshoz elegendő oxigén kerülhessen a testünkbe (Nemessuri 1974).

A légzés mellett, fontos szerepe van a különböző lazítógyakorlatoknak is. Az ellazulás az egész terápia alapfeltétele. (Mérei–Vinczéné 1989). A mozgás, a tánc és a zene együtt és külön-külön, önmagukban is segíthetnek a gyermeknek az ellazulásban, önmaga elfogadásában, az önkifejezésében. A táncolás feszültségoldó ereje a szabad mozgásban rejlik (Babos 2016).

A dadogó személyeknél megfigyelhető aritmia, vagyis a beszéd ritmusának zavara, annak felbomlása (Vinczéné 1996). A népdalok és a népi mondókák azon sajátossága miatt, hogy képesek a magyar nyelvre jellemző prozódiai elemek szabályait követni, lehetséges az, hogy az énekek elsajátításával a nyelv jellegzetes dallamát is gyakorolhatjuk (Kun 2012).

A néptáncnak erős közösségformáló erejének alapja, a közös élményszerzés. A dadogó gyermekek gyakran kirekesztve érezhetik magukat a közösségből, és nehezen építenek ki társas kapcsolatokat (Lajos 2016). Annak eredményeképpen, hogy a tánc társas tevékenység segíthet a dadogó gyermeknek a szociális kapcsolatok kialakításában. A táncos közösségekben barátságokra tehet szert, aminek következtében önbizalma is gyarapodhat, és így a hétköznapi életben is talán kevésbé lesz félénk, távolságtartó a többi gyermekkel szemben. Megtanulhatja, hogy a közös játék során hogyan figyeljen a másik gyermekre, és hogy hogyan kerüljön másokkal kontaktusba. A tánc és a játékok tehát a szocializáció több területén is fejlesztő erővel bírnak. Fejleszti a kapcsolatteremtő- és alkalmazkodó képességet, toleranciát alakít ki mások iránt, növeli az önbizalmat, segíti az én-tudat és a mi-tudat kialakulását (Furákné–Kun 2016).

A rögtönzés képessége lehetővé teszi azt, hogy váratlan helyzetekben, felkészülés nélkül is tudjunk nyújtani valamilyen választévkénységet és ne blokkoljunk le. Minden emberrel előfordulnak olyan esetek, amikor az elvárt események helyett egy előre nem látott szituációba kerülnek. A dadogó személyek hétköznapi életében is megeshetnek ilyen helyzetek. Szokatlan helyzetek, váratlan körülmények következtében a dadogó személy stressz szintje fokozódhat, aminek hatására pedig súlyosbodhat a dadogás (Schwartz 2011). Ha elsajátítjuk azt a képességet, hogy előkészületek nélkül is helyt tudjunk állni a különböző szituációkban, könnyebben vesszük a meglepetésszerűen utunkba kerülő akadályokat. Továbbá az improvizáció fejleszti a kreativitást, az önkifejezést, önismeretet, a figyelmi- és koncentrációs képességeinket is (Gaál 2009).

3. A néptánc és a népi játékok szerepe a diszlexia prevencióban és reedukációban

Meixner Ildikó szerint „*dyslexiának nevezük azt a jelenséget, ha a gyerek az olvasás-írás tanulásában jóval elmarad azok mögött az elvárások mögött, amelyekre intelligenciaszintje és a tanulásba fektetett erőfeszítések feljogosítanak.*” (Meixner 1996: 102) Ennek a jelenségnek a megelőzésére, illetve kiküszöbölésére alkalmas kiegészítő lehetőség lehet a néptánc és/vagy népi játékok alkalmazása a foglalkozások során. Hiszen a tánc és a játékok egyes területeinek tudatos alkalmazásával fejleszthetők bizonyos készségek és képességek, melyek az iskoláskort elérve a sikeres tanulás elengedhetetlen feltételeivé válnak. A néptánc és a játékok alkalmasak a gyermek testtudat zavarainak fejlesztésére, a jobb-bal differenciálására, a keresztező mozgások gyakorlására, nagy- és finommozgások fejlesztésére, mely képességek a diszlexiás gyermekek esetében gyakran elmaradnak (Meixner 2000).

A kalárisok készítése, lányok hajának befonása, szalagok hajba kötése, mind hozzájárul a finommotoros mozgások fejlesztéséhez, illetve a szem-kéz koordináció kialakításához. Ezeknek a képességeknek a fejlesztése különösen lényeges, hiszen később az írástanulásnál, a helyes, hárompontos ceruzafogás elsajátításánál jelentős szerepük van.

A vizuális és az auditív megfigyelőképességnek szintén fontos szerepe van mind a néptáncban és népi játékokban, mind az írott nyelv elsajátításában. Ahhoz, hogy pontosan kivitelezni tudjuk a kért mozgást, előbb alaposan meg kell figyelni a pedagógus által bemutatott mozdulatokat, mozgássorokat. Be kell látnunk a teret, melyben mozogni kívánunk, megfelelően kell felmérni a tér adta lehetőségeket a tánchoz (Furákné–Kun 2016). Ez a megfigyelőképesség a betűtanulás során is fontos terület. Az aktuálisan tanult betű alakjának, formájának megfigyelése szükséges ahhoz, hogy a gyermek a későbbiek során pontosan le tudja majd másolni. Emellett a síkban való tájékozódásnak is az alapja a megfelelő téri tájékozódás, melynek néptánc tanulás során történő fejlődését a korábbiakban említettem. Diszlexiás gyermekeknél gyakori, hogy nem érzékelik megfelelően a hosszú és rövid mással- illetve magánhangzókat, ami az írásban is tükröződik (Meixner 1998). Ezért a hallási figyelem és auditív differenciáló képesség fejlesztése szintén meghatározó része a terápiának (Csabay 1999). Egy bizonyos ritmus visszatapsolása, különböző eszközökkel keltett zörejek, hangok megkülönböztetése, azok időtartambeli különbségeinek megfigyelése, felismerése, majd a hangutánzások, hosszabb-rövidebb mondókák, versek, dalok éneklése, és azok mozgással való összekapcsolása, fejlesztik a ritmusérzékét, valamint segítik a beszéd és a mozgás összehangoltságát. Ezen területek fejlesztéséhez ugyancsak jó alapot nyújtanak a népi játékok és a néptánc-elemek.

A diszlexiás gyermekeknél jellemző a gyér, szegényes szókinccs (Meixner 2000). Az énekekben, mondókákban előforduló új, a gyermek számára ismeretlen szavak, régies kifejezések a gyermek receptív és expresszív szókinccsét egyaránt gazdagíthatják, ezeknek a szövegeknek, valamint a táncmozdulatok memóriába való bevésése pedig az emlékezetet is fejlesztik (Furákné–Kun 2016).

A játékok szabályainak megértése, és azok játék közben történő alkalmazása fejleszti a gyermek szövegértését, kialakítja a gyermekben a szabálykövetés képességét. A tánclépések egymásutánisága, a koreográfia meghatározott sorrendje, segíti a szabály felismerését és a szerialitás fejlesztését (Furákné–Kun 2016).

4. A kutatás bemutatása

4.1. Kutatási célok, hipotézisek

Kutatásom fő céljaként, egy olyan országos szintű kérdőíves felmérés elvégzését tűztem ki, mely megmutatja azt, hogy a logopédusok milyen mértékben alkalmazzák a néptáncot és a népi játékokat a beszédfolyamatosági zavar terápiájában, valamint a diszlexia prevenció és reedukáció során. Kutatásommal szerettem volna elérni, hogy felhívjam mind a logopédusok, mind a néptáncoktatók figyelmét e két, látszólag egymástól távol álló, terület közös pontjaira.

Hipotéziseimet az alábbi pontokban fogalmaztam meg.

Feltételezem, hogy:

1. azok a logopédusok, akik korábban néptáncoltak, szívesebben alkalmazzák ezt a módszert a terápiákban;
2. a népi játékok gyakrabban jelennek meg a logopédiai terápiákban, mint a néptánc;
3. a beszédfolyamatosági zavar terápiájában inkább alkalmazzák a néptáncot és a népi játékokat, mint a diszlexia prevencióban és reedukációban;
4. a néptáncoktatók szerint a néptánc pozitív hatása jobban érezhető a dadogó gyermekek terápiájában, mint a diszlexia prevencióban és/vagy reedukációban.

4.2. Módszer és eszköz

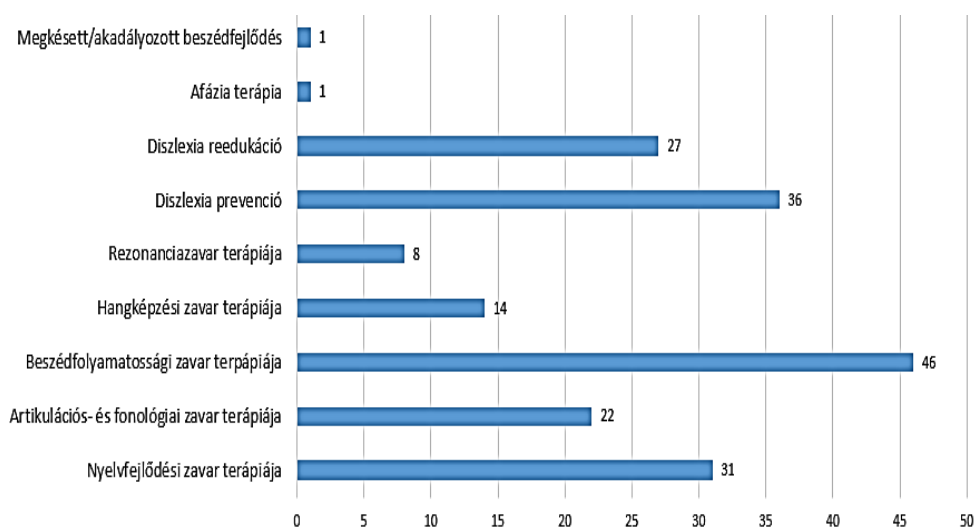
Az adatgyűjtéshez két online kérdőíves felmérést alkalmaztam, melyek kitöltéséhez egyik esetben a logopédusok, másik esetben pedig a néptáncoktatók segítségét kértem. A kérdőívek kitöltése önkéntes jelleggel, anonim módon történtek. Mindkét kérdőív kérdései, a kutatás céljának megfelelően, a néptánc és a népi játékok beszédfolyamatossági zavarok terápiájában, valamint a diszlexia prevencióban és reedukációban való alkalmazására irányultak. A logopédusok számára összeállított kérdőív 20 kérdést tartalmazott, a néptáncoktatók kérdőíve pedig 16 kérdésből épült fel. A kérdőívek összeállításakor, annak érdekében, hogy minél alaposabb képet kapjak a vizsgálandó témáról, többféle kérdéstípust is alkalmaztam. Elsősorban a zárt kérdések használatát részesítettem előnyben, melyek felkínált válaszlehetőségekkel rendelkeztek, de ezek mellett használtam nyílt kérdéseket is, melyeknek célja az egyéni nézőpont és vélemény kifejtése volt. Alkalmaztam továbbá skálákat, melyekkel a logopédusok, illetve a néptáncoktatók egy adott témához kapcsolódó hozzáállását szerettem volna felmérni.

4.3. A vizsgálati minta

A két kérdőívet országos szinten összesen 65 személy töltötte ki, melyből 48 fő logopédus és 17 fő néptáncoktató. Ez a szám sajnos jóval elmaradt a várttól, azonban ez a kis létszámú kutatási minta is elegendő lehet ahhoz, hogy felkeltse a néptáncoktatók és a logopédusok figyelmét a közös munka lehetőségére. Reprezentatív mintának azonban nem tekinthető.

4.4. Eredmények

Az 1. sz. ábra azt mutatja meg, hogy a megkérdezett logopédusok, mely logopédiai terápiákban vélik használhatónak a népi játékokat és a néptáncot. A kutatásom témájául szolgáló területek (beszédfolyamatossági zavar, diszlexia prevenció, reedukáció) esetében kiugró számú adatok születtek. A megkérdezettek 95,8%-a, 46 fő gondolja úgy, hogy a dadogás terápiában alkalmazható lenne a néptánc és népi játék. A diszlexia prevenció és diszlexia reedukáció területét szintén többen jelölték meg. A kitöltők 75%-a gondolja úgy, hogy alkalmazhatóak a prevenciós foglalkozásokon, és valamivel kevesebb válaszadó, 56,3% gondolja ugyanezt a diszlexia reedukációs órákról.

1. sz. ábra: A néptánc és a népi játékok alkalmazhatósága a logopédiai terápiákban

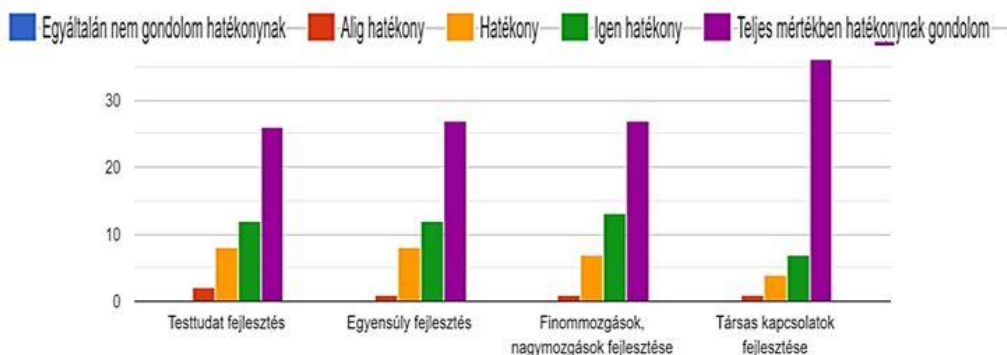
A dadogás terápiában a népi játékok alkalmazása jellemzőbb, mint a néptáncé, azonban annak ellenére, hogy sokan gondolják a terápiában jól használhatónak, a válaszadók több mint fele, sem a néptáncot, sem pedig a népi játékokat nem alkalmazza a terápia során. Hasonló a helyzet a diszlexia terápiák esetében is. A válaszadók 51,5%-a semmilyen formáját nem alkalmazza, 48,5% pedig csak népi játékokat használ a foglalkozások során (1. sz. táblázat).

Logopédiai terápia	Népi játékot alkalmazok	Néptáncot alkalmazok	Mindkettőt alkalmazom	Egyiket sem alkalmazom
Beszédfolyamatosági zavar	43,5% (10fő)	-	4,3% (1fő)	52,2% (12fő)
Diszlexia prevenció és reedukáció	48,5% (16 fő)	-	-	51,5% (17fő)

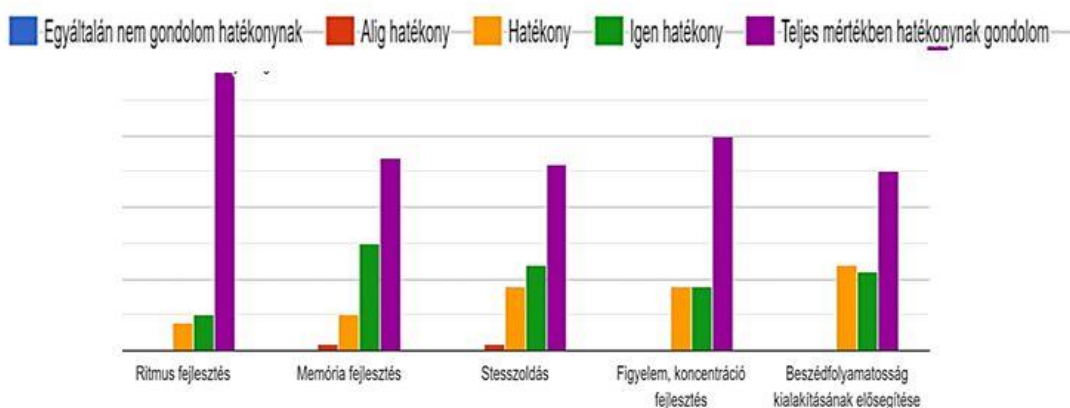
1. sz. táblázat: A néptánc és a népi játékok alkalmazása a beszédfolyamatosági zavar terápiajában, valamint a diszlexia prevencióban és reedukációban

A megkérdezettek nagy része azzal indokolta választát, hogy kevés dadogó gyermekkel foglalkozott praxisa során, és ebből kifolyólag nincsen tapasztalata, gyakorlata ebben a témában, vagy egyáltalán nem is hallott még a néptánc és népi játékok logopédiai terápiába való integrálási lehetőségéről. Akadt olyan válaszadó is, aki elmondása szerint tudatosan ugyan nem alkalmazza ezt a módszert, viszont úgy gondolja, hogy a kiszámolók, mondókák, körjátékok nem tudatosan is beépülnek a terápiajába. Ezeket viszont nem tekinti konkrét népi játékoknak. A válaszok között előfordul olyan, amelyik a tárgyi feltételekre hivatkozva, a foglalkozási helyiség méretéből adódóan nem alkalmazza.

Szerettem volna felmérni azt is, hogy a logopédusok az egyes megadott területek fejlesztésében milyen mértékben gondolják hatékonynak a néptánc, illetve a népi játékok alkalmazását a dadogás terápiájában (2.a. és 2.b sz. ábra). A felsorolt kilenc készség-, képességterület közül egyikre sem érkezett olyan válasz, miszerint egyáltalán nem gondolnák hatékonynak a terület fejlesztésében a néptánc, illetve a népi játékok használatát. A kitöltők 81,25%-a gondolja teljes mértékben hatékonynak a ritmusérzék fejlesztésében, 75%-a pedig a szociális kapcsolatok fejlesztésében. Az ábrán jól látható, hogy ezen a két területen vélik leginkább hatékonynak a néptánc, valamint a népi játékok alkalmazását a terápia során. A beszédfolyamatoság kialakításának szempontjából a válaszadók több mint fele, 52,08%-a véli teljesen hatékonynak a módszer alkalmazását.

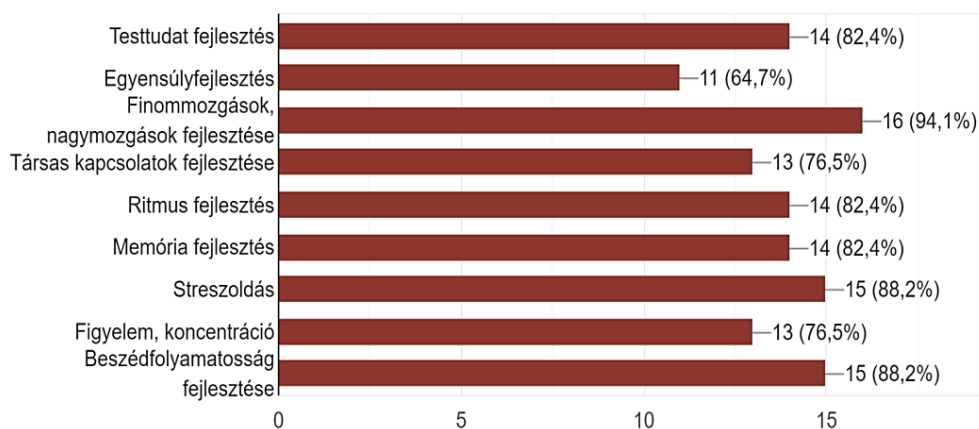

2.a. sz. ábra: A néptánc és népi játékok hatékonysága az egyes fejlesztési területeken, a logopédusok véleménye alapján, a dadogás terápiájában

2.b. sz. ábra: A néptánc és népi játékok hatékonysága az egyes fejlesztési területeken a logopédusok véleménye alapján, a dadogás terápiájában

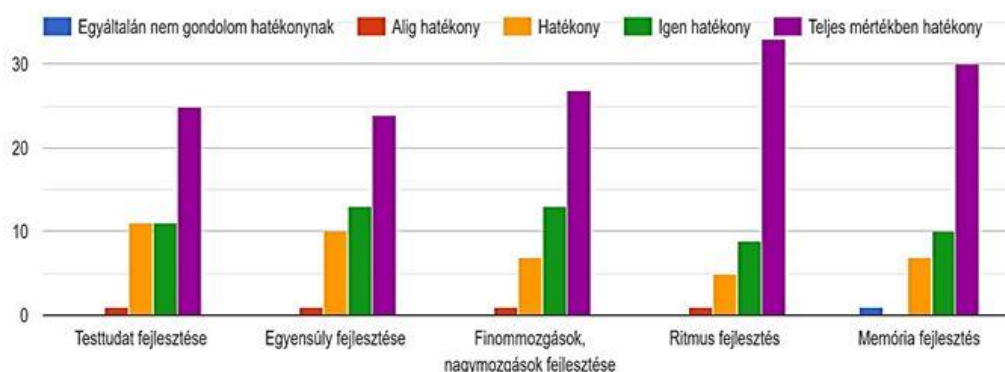
A logopédusokkal ellentétben, a néptáncoktatók 94,1%-a a néptánc és a népi játékok dadogó személyekre gyakorolt fejlesztő hatását elsősorban nem a ritmusérzék fejlesztésében, hanem a finom- és nagymozgások fejlesztésében látják (3. sz. ábra). A legkevesebben az egyensúlyfejlesztés területét jelölték meg. A számadatokból azonban jól látszik, hogy nincsen nagyon nagy százalékkülönbség a fejlesztési területek között, tehát a néptánc és a népi játékok alkalmazása, a néptáncoktatók szerint, a dadogó személyek esetében a felsorolt területek mindegyikére jelentős fejlesztő hatást gyakorol.

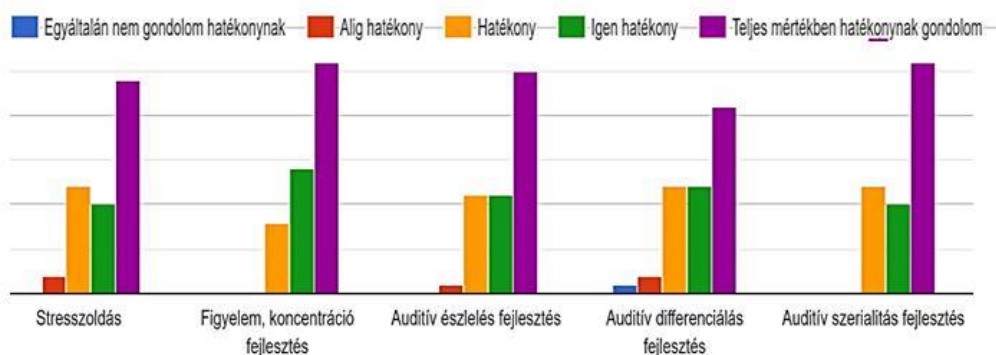
3. sz. ábra: A néptánc és a népi játékok fejlesztő hatásai a dadogó személyekre, a néptáncoktatói vélemények alapján

A diszlexia prevenció és reedukációs foglalkozásokat tekintve is szerettem volna felmérni azt, hogy a logopédusok az egyes készség-, képességterületek esetében milyen mértékben gondolják hatékony fejlesztési lehetőségnek a néptánc és a népi játékok alkalmazását. Ennek összegzését a 4.a és 4.b. sz. ábra mutatja. A memória fejlesztésében, valamint az auditív differenciálás fejlesztésében 1-1 fő egyáltalán nem gondolja hatékonyaknak a módszer használatát. A többi nyolc terület esetében nem érkezett ilyen válasz. Megfigyelhető, hogy csakúgy, mint a beszédfolyamatossági zavar esetében, a diszlexia foglalkozások során is a ritmusfejlesztésben gondolják a leghatékonyabbnak a népi játékok és a néptánc használatát.

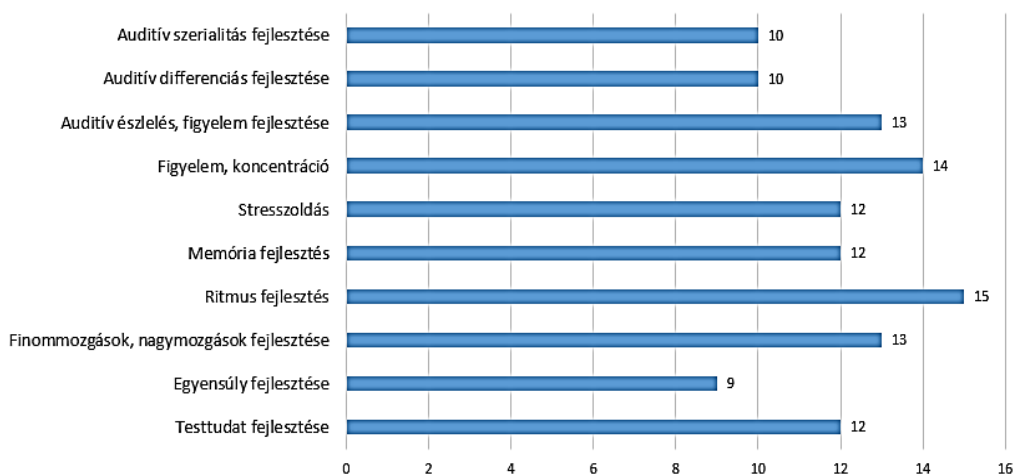

4.a. sz. ábra: A néptánc és népi játékok hatékonysága az egyes fejlesztési területeken, a logopédusok véleménye alapján, a diszlexia prevenció és reedukációjában

4.b. sz. ábra: A néptánc és népi játékok hatékonysága az egyes fejlesztési területeken, a logopédusok véleménye alapján, a diszlexia prevenció és reedukációjában

A megkérdezett néptáncoktatók többsége a logopédusokhoz hasonlóan úgy véli, hogy a ritmusfejlesztésben feje ki leginkább jótékony hatását a diszlexia prevencióban és reedukációjában alkalmazott néptánc és népi játékok. A legkevesebben, az egyensúly fejlesztését jelölték meg (5. sz. ábra).

5.sz. ábra: A diszlexia prevencióban és reedukációjában alkalmazott néptánc és a népi játékok jótékony hatásai az egyes készség-, képességterületeken, a néptáncoktatói válaszok alapján

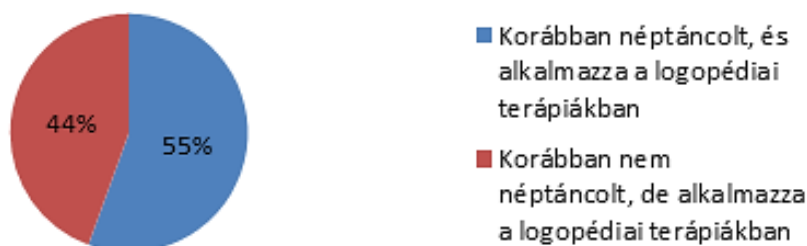

A koncentráció, figyelem megosztás, sorrendiség, finommotorika, nagymozgások, ritmusosság, mind olyan készség-, képességterület, melyek jelen vannak a néptáncban és a népi játékokban, ezáltal fejleszthetők is annak használatával. A kérdőívet kitöltő néptáncoktatók 82,4%-a azonban nem alkalmaz tudatosan olyan különböző néptáncformákat, illetve népi játékokat, amelyek fejlesztő hatással lehetnek a diszlexia prevencióban vagy diszlexia reedukációban részesülő gyermek számára.

4.5. Eredmények ütköztetése a hipotézisekkel

A következőkben a kutatási eredményeimet szeretném összevetni a korábban már ismertetett hipotéziseimmel.

A kutatási eredmények alapján első hipotézisem, beigazolódott. A válaszadók közül összesen 18 fő (37,5%) alkalmazza a néptáncot és/vagy a népi játékokat a beszédfolyamatossági zavar terápiájában és/vagy a diszlexia prevencióban, reedukációban. Ennek a 18 főnek az 55%-a (10 fő) úgy teszi ezt, hogy korábban, élete valamelyik periódusában néptáncolt, vagy néptáncol jelenleg is. 44%-a (8 fő) ugyan nem táncolt, nincs ilyen jellegű kötődése a témához, mégis szívesen használja a foglalkozások során ezt a fejlesztési lehetőséget (6. sz. ábra).

6. sz. ábra: A néptáncos múlt és a néptánc és/vagy népi játékok terápiákban való megjelenésének kapcsolata

Második hipotézisem, miszerint a népi játékok gyakrabban jelennek meg a logopédiai terápiákban, mint a néptánc, szintén beigazolódott. Ezt a korábban bemutatott 1. sz. táblázat szemlélteti. Mind a két terápia esetében igaz az, hogy önmagában csak a néptánc alkalmazása nem jelenik meg a fejlesztések során. Viszont a népi játékokat több logopédus is szívesen használja mind a beszédfolyamatossági zavar terápiájában, mind pedig a diszlexia prevencióban és/vagy reedukációban.

Harmadik hipotézisemet a kutatásom eredményei megcáfolták. A megkérdezett logopédusok 47,8%-a alkalmazza a néptáncot és/vagy népi játékokat a dadogás terápiájában. Ezzel szemben, a diszlexia prevencióban és/vagy reedukáció terápiájában a kitöltők valamivel nagyobb része, 48,5%-a válaszolta azt, hogy használja ezt a fejlesztési lehetőséget a foglalkozások során. Érdekes azonban megjegyezni, hogy ez a különbség nagyon csekélynek tekinthető. Érdekes, hogy a válaszadók többsége inkább a dadogás terápiában gondolja használhatónak, ennek ellenére az adatok mégis azt mutatják, hogy több logopédus építi be a diszlexia terápiájában, mint a dadogás terápiájába.

A megkérdezett néptáncoktatók 94,1%-a gondolja úgy, hogy a néptánc és a népi játékok alkalmazásával hatékony fejlesztési eredményeket érhetünk el a dadogó személyek esetében. Az olvasás és írás zavarok területén való használatát valamivel kevesebben, a kitöltők 88,2%-a tartja hatékony fejlesztő módszernek. Kutatásom eredményei tehát alátámasztják azt a feltételezésem, hogy a néptáncoktatók szerint a néptánc pozitív hatása jobban érezhető a dadogó gyermekek terápiájában, mint a diszlexia prevencióban és/vagy reedukációban.

5. Konklúzió

Kutatásom fő kérdése az volt, hogy milyen mértékben alkalmazzák a néptáncot és népi játékokat a logopédusok, a beszédfolyamatosági zavar terápiájában, valamint a diszlexia prevencióban és reedukációban. Az eredmények azt mutatják, hogy a logopédusok elismerik a néptánc és népi játék fejlesztő hatását, azonban a terápiákban mégsem alkalmazzák. A válaszadók indoklásából arra a következtetésre jutottam, hogy a logopédusok többsége szívesen beépítené a néptáncot és a népi játékokat a különböző logopédiai terápiákba, de nem teszik, aminek legfőbb oka az, hogy kevés háttérismerettel rendelkeznek ezen a területen.

A néptáncoktatók nagyobb része sem a dadogó gyermekek esetében, sem a diszlexia prevencióban vagy reedukációban részesülő tanítványok esetében nem alkalmaznak tudatosan olyan népi játékokat, melyek elősegítenék a tünetek javulását. Feltételezem, ez abból adódik, hogy ebben a helyzetben a néptáncoktatók azok, akik nem rendelkeznek megfelelő mennyiségű tudással a különböző logopédiai eseteket illetően.

Véleményem szerint szükség lenne olyan szakmai napokra, továbbképzésekre, amelyek e két terület lehetséges kapcsolódási pontjaira hívja fel a figyelmet, valamint ötletekkel, ismeretekkel szolgálna mind a logopédusok, mind a néptáncoktatók számára.

Irodalom

- Adamikné J. A. 1994. A szótag és a szótagolás fontosságáról. *Csengőszó* 1: 13–16.
- Antal L. 2002. *Néptáncpedagógia*. Budapest: Hagyományok Háza, 12: 63–67.
- Babos B. 2016. Fejlesztési módszerek és ötletek óvodás és kisiskolás gyermekek számára. *Különleges Bánásmód* II(4): 95–104.
<http://real.mtak.hu/81193/1/KB2016-4-095-M-0001-6566XXX0-Babos.pdf>
(Letöltve: 2019.04.08.)
- Csabay K. 1999. A készségfejlesztés módszertani lépései a diszlexia-prevenció foglalkozásokon. *Fejlesztő Pedagógia különszám* 72–73.
- Furákné M. L.–Kun K. 2016. A népi játék és a néptánc szerepe a személyiségfejlődésben. *Tudásmenedzsment* 17(1): 206–217.
- Gaál M. 2009. A kreativitás a táncoktatásban. In: Bolvári-Takács G. (szerk.): *Hagyomány és újítás a táncművészetben, a táncpedagógiában és a tánc kutatásban*. Tudományos konferencia a Magyar Táncművészeti Főiskolán 2007. november 9-10. Budapest: Planétás Kiadó, 142–146.
- Kanizsai D. 2016. *A beszédhibák javítása*. Budapest: Eötvös József Könyvkiadó, 265–304.
- Kun K. 2012. Alapkészségek fejlesztési lehetősége a népi játékok és a néptánc tanításával. *Tudásmenedzsment* 13(1): 88–97.
- Lajos P. 2016. *Dadogásról mindenkinek*. Budapest: Krasznár és Társa Bt.
- Lázár K. 1997. *Népi játékok*. Budapest: Planétás Kiadó.
- Meixner I. 1996. Az olvasás és írás zavarai In: Krommer É. (szerk.): *Bevezetés a beszéd fogyatékosok pedagógiájába*. Pécs: Comenius Bt., 91–100.
- Meixner I. 1998. *Munkásságom tézis-szerű összefoglalása*.
<http://www.bibl.u-szeged.hu/porta/szint/tarsad/pedagog/modszer/dyslex2/meixner.mek>
(Letöltve: 2019.11.07.)
- Meixner I. 2000. *A dyslexia prevenció, reedukáció módszere*. Budapest: ELTE BGYTFK.
- Merényi Zs. 1977. Az improvizáció a táncpedagógiai gyakorlatban. In: Kaposi E.–Pesovár E. (szerk.): *Tánc tudományi tanulmányok*. Budapest: A magyar táncművészetek szövetsége Tudományos Tagozata, 119–127.

- Mérei V.–Vinczéné B. E. 1989. *Dadogás II. Terápia*. Budapest: Tankönyvkiadó, 46.
- Sátor N. 2009. A csend és a ritmus – időben és térben, idebent és odakint. In: *Hagyomány és újítás a táncművészetben, a táncpedagógiában és a tánckutatásban*. Tudományos konferencia a Magyar Táncművészeti Főiskolán 2007. november 9-10. Budapest: Planétás Kiadó, 116–119.
<http://mte.eu/sites/default/files/inline-files/2007.pdf> (Letöltve: 2019.04.06.)
- Schwartz, M.F. 2011. *Soha többé dadogás*. Budapest: Démoszthenész Egyesület, 30–40.
- Tamásiné D. B. 2010. *Népi játékok és mozgás relációja, és funkciója a 3-7 éves gyermekek személyiségfejlődésében*. Faculty of Humanities of the University of Jyväskylä.
<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/25454/9789513939885.pdf?sequence=1>
(Letöltve: 2019.01.15.)
- Vinczéné B. E. 1996. A dadogás In: Krommer É. (szerk): *Bevezetés a beszéd fogyatékosok pedagógiájába*. Pécs: Comenius Bt., 91–100.